Μακεδονικά

Τόμ. 10, Αρ. 1 (1970)

Διάφορα έγγραφα αφορώντα εις την νεωτέραν ιστορίαν Μακεδονίας

Ιωάν. Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.772](https://doi.org/10.12681/makedonika.772)

Copyright © 2014, Ιωάν. Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (2015). Διάφορα έγγραφα αφορώντα εις την νεωτέραν ιστορίαν Μακεδονίας. *Μακεδονικά*, 10(1), 257–271. <https://doi.org/10.12681/makedonika.772>

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΑΦΟΡΩΝΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Δημοσιεύονται ἐνταῦθα ἑξ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα παρέχοντα ἐνδιαφερούσας πληροφορίες περὶ τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Μακεδονίας¹. Ταῦτα εἶναι: 1. Πωλητήριον τοῦ ἔτους 1843 ἐκ Ναούσης, 2. Διαθήκη τοῦ ἔτους 1868 ἐκ Στρούγκας, 3. Παραίνεσις περὶ κοινοτικῆς ὀργανώσεως τῶν Ἑλλήνων Θεσσαλονίκης τοῦ ἔτους 1872, 4. Ἐπιστολὴ τοῦ ἔτους 1878 ἐκ Μεγαρόβου περὶ τῶν Κουτσοβλάχων, 5. Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἐκδότην τοῦ παρόντος τῆς Ἀγγελικῆς Μεταλλينوῦ περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εἰς τὴν Νάουσαν, καὶ 6. Ἐπιστολὴ τοῦ Νικολάου Βελώνη περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εἰς τὴν Χαλκιδικήν.

1. Πωλητήριον τοῦ ἔτους 1843 ἐκ Ναούσης. Πρωτότυπον, γραμμένον εἰς τὴν πρώτην σελίδα διφύλλου χάρτου, διαστάσεων 0,21×0,30 μ. Τὸ πωλητήριον ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσίν μου παρὰ τοῦ φίλου συμβολαιογράφου Θεσσαλονίκης Ἀριστοτέλους Γκούτα, καταγομένου ἐκ Ναούσης, πρόκειται δὲ περὶ ἐγγράφου συντεταγμένου εἰς γλῶσσαν λογίαν παρ' ἀνδρὸς ἐγγραμμάτου καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δυστυχῶς δὲν γνωρίζομεν. Ὁ γραφικὸς χαρακτήρ τῆς ὑπογραφῆς Κωνσταντίνος Ἀναστασίου ὁμοιάζει πῶς, ἀλλὰ δὲν νομίζω ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ πωλητὴς τοῦ κτήματος. Ἡ πώλησις ἔλαβε χώραν τὸ ἔτος 1843 δηλαδὴ 20 ἔτη περίπου μετὰ τὸν νέον ἐποικισμὸν τῆς Ναούσης, τὸν ἐπακολουθήσαντα τὴν καταστροφὴν καὶ πυρπόλησιν τῆς ὥραιας καὶ ἡρωικῆς πόλεως κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Εἰς τὸ πωλητήριον αὐτὸ μεταξὺ τῶν ἄλλων βλέπομεν καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἀναστασίου Μάμαντη, τέκνου ἀναξίου τῆς ἡρωικῆς πόλεως, ὅστις μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος του ἐχρησιμοποιήθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους διὰ τὸν ἐπαναπαρισμὸν τῶν διασωθέντων Ναουσαίων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐγκατάστασιν Τούρκων, οἵτινες δὲν ὑπῆρχον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Νάουσαν.

Διὰ τοῦ παρόντος πωλητηρίου καὶ ἐμμαρτύρου γράμματος δηλοποιῶ τοῖς πᾶσιν ὁ ὑποφαινόμενος ὅτι ἔχων εἰς τὴν ἀγορὰν κτῆμα ἰδικόν μου γειτνιάζον δεξιόθεν μὲ ὀσπήτιον τοῦ Τζιτζη Τρούγκων, ἀριστερόθεν μὲ χάνι τοῦ Χατζηκωνσταντίνου Χατζηαργύρη, εἰς τὸ ὅπισθεν μὲ ὀσπήτιον τοῦ Γιαννάκη

1. Ἡ ὀρθογραφία καὶ ἡ οἰκίξις διατηροῦνται ὡς ἔχουν.

Γρέκου καὶ πλαγίως μὲ κοινὸν δρόμον, κατὰ τῆς κραταιᾶς κρίσεως τοῦ σιον-
ροῦτι τὸ ἐτράφι σεφιλίκι¹ ἐν δρασκέλιον ἀφ' οὗ τὸ ἐχάρισα πρὸς τὸν Λάκην
Πίππα, ὅλλην τὴν ἄλλην λοιπὴν οἰκοδομὴν μαζὺ καὶ ἰδίον μου κτῆμα τὸ ἐπώλησα
αὐτοπροαιρέτως καὶ ἀβιάτως πρὸς τὸν ῥηθέντα Λάκη Πίππα διὰ γροσία Νο
2.500: ἦτοι δύο χιλιάδας καὶ πεντακόσια, τὰ ὅποια ἔλαβον παρ' αὐτοῦ τούτου
τῇ ἰδίᾳ στιγμῇ σῶα καὶ ἀνελλιπῇ μέχρι ὀβολοῦ, καὶ δὲν ἔχω νὰ λάβω τοῦ λοι-
ποῦ παρ' αὐτοῦ τίποτε, ὡς ἂν ὁποῦ ἐπωλήθη πρὸς αὐτὸν παρ' ἐμοῦ καὶ ἔλαβον
ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην τιμὴν, ὡς προείπον, καὶ ἐπὶ τούτῳ θέλει εἶναι ἀπὸ τῆς
σήμερον τὸ μέχρι τοῦδε κτῆμά μου ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ῥηθέντος Λάκη ὡς
ἰδίον του κτῆμα. ὅστις βέβαια θέλει τὸ μεταχειρίζεται ὡς κτήτωρ αὐτοῦ χω-
ρὶς νὰ ἐνοχλεῖται ἤδη μήτε παρ' ἐμοῦ, μήτε παρ' ἄλλον τινὸς κακεντρεχοῦς
συγγενεοῦς μου ὡς ἀπόλυτος ἐξουσιαστής αὐτοῦ. διὰ τὸ βέβαιον λοιπὸν ἔγινε
τὸ παρὸν ἐνώπιον ἀξιωτίμων ἀνδρῶν, καὶ ἐδόθη παρ' ἐμοῦ πρὸς αὐτὸν βεβαιω-
μένον ἐμοὶ τε καὶ τοῖς ὑποφαινομένοις τούτοις ἀνδράσιν, ἵνα ἔξῃ τὴν ἀπαιτου-
μένην ἐν τῷ κριτηρίῳ ἰσχὺν τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑποφαινομαι.

1843: 23: Ἰουλίον ἐν Ναούσση—

μάμαντης ἀναστασίον βεβεόνο τὰ ανωθεν
Κωνσταντίνος Ἀναστασίον μαρτυρῶ
Τώνης διμήτηρ μαρτιρῶ
θεοδόσις γεοργίου μάρτιρο
γιόργις Χατζημαλούσης μάρτιρῶ
δημήτρης Δεμπόγια μαρτιρῶ

2. Διαθήκη τοῦ ἔτους 1868 ἐκ Στρούγκας. Πρωτότυ-
πον, γραμμένον εἰς τὰς δύο πρώτας σελίδας διφύλλου χάρτου, διαστάσεων
0,24×0,37 μ. Κατὰ τὸ ἔτος 1868 εἰς τὴν ὥραιαν κωμόπολιν τῆς περιοχῆς Ἀ-
χρίδος, κατοικουμένην κατὰ πλειοψηφίαν ἀπὸ Ἑλλήνων ὡς καὶ βουλγαρικὴν
μειονότητα, ἅπαντα τὰ ἔγγραφα δημοσίας χρήσεως συνετάσσοντο εἰς τὴν ἑλ-
ληνικὴν γλῶσσαν, οἱ δημογέροντες ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον Ἕλληνες καὶ ἅπαν-
τες οἱ ἱερεῖς ὡσαύτως. Σὺν τῷ χρόνῳ εἰσεχώρησαν Σλάβοι, κυρίως δὲ Βούλ-
γαροι, ὡς ἐμφαίνεται τοῦτο ἐκ τινων ὀνομάτων καὶ τοπωνυμίων. Ἡ δημοσιευο-
μένη ἐνταῦθα διαθήκη μοὶ παρεδόθη ἀπὸ τὸν ἐκ Στρούγκας καταγόμενον καὶ
πρὸ τινων ἐτῶν ἀποθανόντα ἐνταῦθα εἰς μεγάλην ἡλικίαν διπλωματοῦχον
πολιτικὸν μηχανικὸν Τ. Παπαῖωακείμ.

Σήμερον ἡ Στρούγκα ἀνήκει εἰς τὴν Νότιον Γιουγκοσλαβίαν· οἱ Ἕλλη-
νες κάτοικοι ἐγκατέλειψαν τὴν γενέτειραν καὶ κατέφυγον ὡς πρόσφυγες

1. Αἱ τρεῖς τουρκικαὶ λέξεις σημαίνουν: suret = ἀντίγραφον ἐπίσημου ἐγγράφου,
et raf-i = ὄρια τοῦ, sefillik = ἡ μετάφρασις τῆς λέξεως δὲν κατέστη δυνατὴ· πρόκειται
πιθανῶς περὶ κακῆς ἀποδόσεως τοῦ γράφοντος.

εἰς τὴν Ἑλλάδα (Μακεδονίαν), οἱ δὲ παραμείναντες ἐξεσλαβίσθησαν ποικιλοτρόπως καὶ νέοι Σλάβοι, ἐκ Βουλγαρίας ἰδίως καὶ Γιουγκοσλαβίας, ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ.

Ὁ μητροπολίτης Πρεσπῶν Μελέτιος ἐπιβεβαιοῖ τὸ γνήσιον τῶν ὑπογραφῶν. σ. 1

Ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τῇ ἐβδόμῃ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ὀγδόου Σωτηρίου ἔτους, ἡμέρα Κυριακῇ, ἐγένετο ἡ παροῦσα διαθήκη μου, Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Ἁγίου Πρεσπῶν Κυρίου Μελετίου.

Ὁ κάτωθι ἰδιοχείρως ὑποφαινόμενος, ἐκκληρῶν χριστιανικά τε καὶ φιλοστοργικά καθήκοντα, καὶ ἀκόλουθος γενόμενος τῷ θεῷ ᾗτις «Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν ἢ ὥραν, καὶ τὰ λοιπὰ ἅτε δεῖν». διατίθημι οἰκεία βουλή σήμερον ἐγκαίρως, πρὶν ὁ ἀναπόφευκτος τοῖς πᾶσι καὶ ἀπροόρατος θάνατος καταλάβῃ με ἐνόσω ἔχω τό τε σῶμα καὶ τὸν νοῦν ὑγιῇ, τὴν ἦν ἔχω κατάστασιν, κινήτην τε καὶ ἀκίνητον, ὡς ἀκολουθῶς.

Α'. Ἐπικαλοῦμαι τὴν ἀπὸ ψυχῆς συγχώρησιν τῶν τε ἱερέων καὶ ἀπάντων τῶν συμπολιτῶν μου, παρέχων κἀγὼ αὐτοῖς πληρεστάτην συγχώρησιν.

Β'. Τοῖς τρισὶν υἱοῖς μου, Νικολάῳ καὶ Βασιλείῳ καὶ Χρίστῳ ἐξίσουν ἀφίημι οἰκιοθελῶς καὶ αὐτοπροαιρέτως τάδε. α'. τὴν εἰς Βαρόσιον Στρούγας κειμένην οἰκίαν μου μεθ' ὅλων τῶν ἐν αὐτῇ οἰκιακῶν σκευῶν τε καὶ ἐπίπλων, καὶ τῶν τοιοῦτων κινήτων τε καὶ ἀκινήτων ὑπαρχόντων πρὸς δὲ καὶ τὸν παρακείμενον αὐτῇ κῆπον. β'. τὸ ἀνῆκόν μοι μερίδιον τοῦ εἰς Βαρόσιον Στρούγας κείμενον ξενοδοχείου (χανίου), ᾗτις τὸ ἡμισυ τοῦ χανίου μέχρι τοῦ μεσοτοιχοῦ καὶ τῶν σταλαγματιῶν, ἐκείθεν δὲ πρὸς νότον, ὅλον τὸ μέρος τὸ ἔσωθεν, καθὼ ἐμόν, συνεχόμενον δὲ ἤδη μετὰ τοῦ χανίου. γ'. τὰ εἰς Στρούγας σύνορον δύο χωράφια μου, τὸ μὲν εἰς Καμενίμους κείμενον (ἐκ δύο καὶ ἡμίσεος στρεμμάτων συγκείμενον), τὸ δὲ ἕτερον εἰς Λένιστα (ἐξ ἡμίσεος στρέμ. συγκείμενον). δ'. τὰ δύο ἀμπέλιά μου, τὸ μὲν εἰς Ῥωδόλιστα σύνορον κείμενον καὶ ἐξ ἡμίσεος στρέμ. συγκείμενον, τὸ δὲ εἰς Στρούγας σύνορον Σάδοι, καὶ ἐξ ἑνὸς τρίτου στρέμματος περιῖτον συγκείμενον. Ὅλα ταῦτα ἀφίημι ἐξίσουν τοῖς τρισὶν υἱοῖς μου.

Γ'. Ταῖς τρισὶ θυγατράσι μου, Μαρίας, Ἀρσας, καὶ Βασιλικῇ, ὡσαύτως ἀφίημι οἰκιοθελῶς καὶ αὐτοπροαιρέτως ἀνὰ πεντακόσια γρόσια σωστά ἐκάστη αὐτῶν.

Δ'. Τῷ Κυριόρχῃ ἡμῶν ἁγίῳ Πρεσπῶν, ἀφίημι πεντήκοντα γρόσια σωστά.

Ε'. Τῇ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τιμωμένη ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ τῆς πατρίδος μου, πρὸς δὲ καὶ τοῖς Ἐκπαιδευτικοῖς καταστήμασι τῆς πατρίδος μου ἀφίημι τριάκοντα γρόσια.

ΣΤ'. Διὰ τὴν μέλλονσαν κηδεῖαν μου ἀφίημι γρόσια ἑκατόν ὡσαύτως ἀφίημι γρόσια εἴκοσι, ἵνα μετὰ τὸν θάνατόν μου διανεμηθῶσι τοῖς ἀπόροις διὰ ψυχικὴν μου ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ

με θάψωσιν ἱερεῖς καὶ διὰ σαραντάριον ἀρίημι τὸ ὄλον εἴκοσι καὶ πέντε γρόσια σωστά.

Ζ'. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἐκλέξας ὥς ἐμὸν ἐπίτροπον τέλειον καὶ προσάτην, τὸν Κύριον Κώσταν Μπίλιαν (ὥς ὁ ἴδιος παρὰ πόδας ἰδίᾳ ὑπογραφῇ συνολογεῖ), διορίζων αὐτὸν μετὰ τὸν θάνατόν μου ἐκτελεστήν, καὶ ἐπιμελητὴν
 σ. 2 ὑπὲρ τῆς ἐντελοῦς ἐκπληρώσεως/τῆς παρούσης διαθετικῆς διατάξεώς μου,

Ἡ διαθήκη τοῦ ἔτους 1868 (ἀρχὴ τοῦ χειρογράφου)

ἵνα ἀποδώσῃ ἐνὶ ἐκάστῳ τὰ ἀνήκοντα ἐκ τῶν ἐνδιαλαμβανομένων ἐν τῇ παρούσῃ καὶ γνησίᾳ διαθήκῃ μου, ὅσον χρήματα καὶ τὰ τοιαῦτα κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα ἀπάσης τῆς σήμερον σωζομένης περιουσίας μου πράγματα, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ κυρία καὶ καθολικὴ θέλησις ἐνώπιον Θεοῦ τε καὶ ἀνθρώπων, ἐνώπιον παντὸς κριτηρίου δικαιοσύνης καθεστῶτος ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι οὕτως ἠδόκησα. Ὁ δὲ μετὰ τὸν θάνατόν μου τολμήσας ἐκ προθέσεως νὰ διασειῇ τὴν παροῦσαν ἐμμάτυρον καὶ ἐπικεκρωμένην διαθήκην μου οἰοσθήποτε καὶ ἂν ᾗ ὁ τοιοῦτος, νὰ ἔχη τὴν κατάραν τῶν ὑπὸ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πρεσβευομένων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ Θεοφόρων Πατέρων. Τελευταῖον δὲ παρακαλῶ τὸν Σεβαστὸν Κυρίαρχον Ἀγίων Πρεσβῶν, ὅπως ἀναγνωρίσας ἐπισήμως τὴν παροῦσαν διαθήκην μου γνησίαν, ἐπιβεβαιώσῃ καὶ ἐπικυρώσῃ αὐτὴν κυριαρχικῶς διὰ τῆς σφραγίδος, ἵνα ἔχη τὴν πᾶσαν ἰσχὴν καὶ κύρος ἐν παντὶ κριτηρίῳ δικαιοσύνης καθεστῶτι ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅθεν ἐγένετο ἡ παρού-

σα ἐπίσημος διαθήκη μου, ὑπογεγραμμένη παρ' ἐμοῦ ἰδιοχείρως, προσμεμαρτυρημένη δὲ καὶ παρ' ἀξιοπίστων καὶ εὐνοπολήπτων ἀτόμων, ἐπιβεβαιωμένη δὲ καὶ ἐπικεκρωμένη Κυριαρχικῶς. Τῇ 7ῃ Ἰανουαρίου τοῦ 1868 ἐν Στρούγα.
(Ἔπονται οἱ ἀνήκοντες μάρτυρες).

Παπὰ Ἰωάννης Πρωτόπαπα ἐφημέριος

Παπὰ Γεώργιος ναουμίδης

ιαστέφο τζακας ἐπητροπ(ος)

Ἀκολουθοῦν ἄλλαι δέκα ὑπογραφαι δυσανάγνωστοι μετὰ τινος δυσαναγνώστου σημειώσεως.

3. Παραίνεσις περὶ κοινοτικῆς ὀργανώσεως τῶν Ἑλλήνων Θεσσαλονίκης τοῦ ἔτους 1872. Πρωτότυπον, γραμμένον εἰς τὰς τέσσαρας σελίδας διφύλλου χάρτου, διαστάσεων 0,15×0,24μ. Ἡ κατωτέρω παραίνεσις περὶ κοινοτικῆς ὀργανώσεως κ.λ. τῶν Ἑλλήνων τῆς Θεσσαλονίκης προέρχεται ἀπὸ τὸν ὑπὸ ψευδώνυμον γράφοντα Ἰκέσιον Γ. Λάτρην. Δὲν κατῳρθωσα ν' ἀνακαλύψω ποῖος κρύπτεται ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον. Ὑποθέτω ὅτι εἶναι διπλωματικός τις ὑπηρετήσας εἰς Θεσσαλονικὴν καὶ καλῶς γνωρίζων πρόσωπα καὶ πράγματα. Τὸ περιεχόμενον παρουσιάζει σημαντικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν δημοσίαν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων τῆς Μακεδονικῆς πρωτευούσης κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα τοῦ 19ου αἰῶνος, αἱ δὲ παρεχόμεναι ὁδηγίαι διὰ τὴν ὀργάνωσιν αὐτῆς εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς κοινοτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ ἐθνικῆς δραστηριότητος, εἶναι ὁδηγίαι σοφοῦ ἀνδρὸς καλῶς γνωρίζοντος πρόσωπα καὶ πράγματα. Εἰς χεῖρας μου περιήλθεν ἐκ δωρεᾶς οἰκογενείας παλαιῶν Θεσσαλονικέων, οἵτινες ἐξέλιπον ἤδη μὴ ἀφήσαντες διαδόχους.

Ἰδιαίτερον αὐτοσχέδιον

Ἀθήνηθεν

7 Μαρτίου 1872

σ. 1

Ἀδελφεὲ χαίροις ὑγιαίνων καὶ εὐπραγῶν!

Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν λέγων καὶ γράφων πολλὰ οὐ μόνον διὰ τὴν ζητουμένην βελτίωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων πραγμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, (δὲν λέγομεν Ἑλλάδος, διότι Ἑλλὰς ὑπάρχει ἀνέκαθεν καὶ ἔξω τοῦ βασιλείου), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εἰρηνικὴν καὶ ἄπανστον πρόοδον τῶν ἐκτὸς τοῦ βασιλείου ἡμετέρων ὁμογενῶν, ἐφρόντισα οὐκ ὀλίγον καὶ περὶ τῆς νῦν πρωτευούσης καὶ ἐμπορικῆς πόλεως τῆς εὐρυχώρου καὶ εὐάνδρου Μακεδονίας, πόλεως παραλίας καὶ εὐθέτου, ποτὲ δευτερευούσης ἐν τῇ μεγάλῃ τῶν Χριστιανῶν Αὐτοκρατορίᾳ ἐπικρατείᾳ. Ἐπισκεφθεὶς δὲ καὶ τὴν πρῶην μεγαλόπολιν ταύτην παροδι-

κὼς τρεῖς ἢ τετράκις, ὁμίλησα εἰς πολλοὺς τῶν ἐν αὐτῇ πολιτῶν, προτείνων τ' ἀκόλουθα, περὶ ὧν καὶ ἔγραφα πολλάκις.

1ον. Νὰ διατηρῶσι καλῶς τὸ ἀνώτερον Σχολεῖον, ὡς Γυμνάσιον, ἀξιά-
νοντες τὴν ἐν αὐτῷ Βιβλιοθήκην.

2ον. Νὰ ἔχωσιν εἰς καλὴν κατάστασιν πάντοτε καὶ τ' ἀλληλοδιδασκτικὰ
Σχολεῖα τῶν ἀρρένων, συνιστῶντες καὶ ἰδιαίτερα.

3ον. Νὰ συστήσωσι καὶ διατηρῶσι καλῶς τὸ ἀναγκαῖον Παρθεναγωγεῖον
σ. 2 καὶ οὕτως, ὥστε νὰ ἐξέρχωνται ἀπ' αὐτοῦ/τινὲς διδασκάλισσαι διὰ τὰ περι-
χωρα καὶ τὰ ἐνδότερα, ἐκεῖ μάλιστα, ὅπου ἀρμόζει καὶ συμφέρει νὰ εἰσάγεται
βαθμηδὸν ἡ ἀπολεσθεῖσα χρῆσις τῆς ἐθνικῆς γλώσσης.

4ον. Νὰ συστήσωσι καὶ διατηρῶσι καλῶς μίαν Λέσχην.

5ον. Νὰ σχηματίσωσι καὶ Σύλλογον, ὅστις νὰ φροντίζει πρὸς τοῖς
ἄλλοις περὶ τῆς καλῆς συντάξεως καὶ τακτικῆς ἐκδόσεως μᾶς ἐμπορι-
κῶν καὶ φιλοτεχνικῶν εἰδήσεων καὶ διατριβὰς περὶ τῆς παλαιᾶς Γεωγραφίας καὶ
Ἱστορίας τῶν διαφόρων τῆς Μακεδονίας τόπων καὶ περὶ τῆς νῦν καταστάσεως
αὐτῶν κ.λ.π.

6ον. Οἱ δυνάμενοι ν' ἀξιάνωσι πάντοτε τὴν ἑαυτῶν κτηματακίην πε-
ριουσίαν ἐντὸς καὶ πέριξ τῆς πόλεως, ἀγοράζοντες καὶ τὰς χερσωμένας γαίας.
Οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι ν' ἀγοράζωσι τόπους δι' ἑταιρισμοῦ, καὶ διὰ λαγνοῦ ἔπειτα
μοιραζόμενοι αὐτοὺς κατὰ τὸ παλαιὸν σῶστημα.

7ον. Οἱ αὐτόθι Ἕλληνες νὰ ἐλκύωσιν εἰς συνοικήσιν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καὶ
τῶν ὄρειων μερῶν τινὰς ὁμογενεῖς, ἵνα καὶ οὕτω ἐνισχύηται κατ' ὀλίγον ἡ κοι-
νότης αὐτῶν. Ἡ πρόνοια καὶ ἡ προτροπὴ κατορθώνουσι πολὺ διὰ χρόνον.
Ἀνάγκη δὲ διὰ παντὸς τρόπου νὰ γίνεται μείζων καὶ εὐπορότερος (διὰ τῶν
τεχνῶν, τῆς ναυτιλίας, τῆς γεωπονίας) ὁ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἑλληνικὸς πληθυ-
σμός, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν.

8ον. Παρὰ τοῦ Ἱεροῦ κλήρου καὶ τῶν λογίων τοῦ τόπου νὰ προτρέπονται
σ. 3 αἱ οἰκογένειαι καὶ οἱ δυνάμενοι νέοι εἰς ἔγκαιρον καὶ ἄπροιον (ἤτοι ἀπαζά-
ρευτον) γάμον.

9ον. Οἱ ὁμογενεῖς ἡμῶν ν' ἀγοράσωσιν ὅλον τὸ παράλιον, εἰ δυνατόν, καὶ
νὰ σχηματίσωσιν αὐτοῦ καλὰς συνοικίας καὶ διάφορα καταστήματα,
ἵνα ἔχωσι τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης ὠφέλειαν, χρηματικὴν καὶ σωματικὴν. Ἐπὶ
τούτῳ ἔρῳρα ἕκτοτε καὶ αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ Βυζαντίῳ τὴν ἰδέαν τῆς κατεδαφι-
σεως τοῦ ἡρειπωμένου περιβόλου τῆς πόλεως.

10ον. Εἰς τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν νὰ εἰσάγωμεν ἐκάστοτε τινὰς ἑτερο-
δόξους, προτεστάντας μάλιστα, Βρεττανούς, Ἀμερικανούς, Γερμανούς καὶ
τοὺς ἀνατολικούς Ἀρμενίους, (οἵτινες εἰσὶν ὁμόδοξοι ἡμῶν, διαφέροντες μό-
νον κατὰ τινα ἔθιμα), πάντας δὲ τούτους μετὰ τῆς ἐγγράφου καὶ ἐμμαρτύρου
ὑποχρεώσεως νὰ εἶναι τὰ τέκνα Ὁρθόδοξα καὶ νὰ ἐκπαιδεύωνται διὰ

τὰ ἑλληνικὰ τῶν τόπων σχολεῖα. Τοῦτο δὲ πρὸς ἐνίσχυσιν τινὰ τῶν ἡμετέρων κοινοτήτων, καὶ ἵνα μὴ ἀρπάζοντες τοὺς γαμβροὺς αὐτοὺς οἱ συνοικοῦντες Λατίνοι, καὶ ἀξανάνομενοι ζημιώσιν ἡμᾶς πολὺ πλεόν δι' οὗ τρέφουσι πάντοτε μίση φανατικοῦ.

11ον. Τινὲς τῶν ἡμετέρων νὰ γίνωνται Διερμηνεῖς ἢ πράκτορες τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, μάλιστα τῶν προτε|σταντικῶν, ἵνα καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου ὠφελῶνται κατὰ τι αἱ ὁμογενεῖς κοινότητες, ἐδρίσκουσαι προστασίαν τινά.

σ. 4

12ον. Οἱ αὐτόθι Ἕλληνες νὰ ἔχωσι φίλους πάντοτε τοὺς ἀνατολικοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς ἁθωτέρους καὶ φιλελληνικότερους τῶν κρατούντων καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Πρὸ πολλοῦ ἔγινε τὸ Παρθεναγωγεῖον, διατηρούμενον ἐπιμελῶς, καὶ ἡ Λέσχη, μὴ κτισθεῖσα εἰσέτι ἐπίτηδες. Ἀγροοῦμεν δὲ τὴν κατάστασιν τοῦ Γυμνασίου καὶ τῶν μικροτέρων ἀρθρениκῶν σχολείων. Ποῦ δὲ ὁ Σύλλογος; Ποῦ ἡ Τυπογραφία καὶ ἡ Ἐφημερίς; Ποῦ ἡ ἄλλη περὶ τῆς πόλεως ταύτης πρόνοια;

Σᾶς δίδω νύξιν τινά, γινώσκων καὶ συμπεραίνων τὴν φιλογενειάν σας. Ἐπειδὴ ἐδρίσκεσθε αὐτοῦ πρὸ πολλοῦ, μὴ λείφετε νὰ ἐνεργήσετε πάντοτε πлагіως καὶ ἀνεπαισθήτως καὶ ἄνευ ἐπιδείξεως καὶ κρότου πᾶν τὸ συντεῖνον πρὸς τὴν ποθουμένην πρόοδον τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος, ἐν ἣ διαμένετε, π ρ ό ο δ ο ν ἄ π α υ σ τ ο ν κ α τ ἁ π ἄ ν τ α.

Εἰς τὸ προξενεῖον σας ὑπάρχει Διερμηνεὺς ὁ πενθερὸς τοῦ φίλου Βασιλείου Θεοδοσίου, τὸν ἐν Σμύρνῃ. Δότε τον, παρακαλῶ τοὺς χαιρετισμούς μου, καὶ εἰπατέ τον νὰ μὴ λησμονῇ ὅσα τὸν εἶπα ἄλλοτε περὶ Θεσσαλονίκης. Ἄς εἴπῃ καὶ τοὺς προσκνηνησμούς μου εἰς τὸν Ἀρχιερέα καὶ τοὺς χαιρετισμούς μου τοῖς κυρίοις Ἀββοτ κ.λ.π. Σᾶς ἀσπάζομαι

Ἰκέσιος Γ. Λάτσης.

4. Ἐπιστολὴ τοῦ ἔτους 1878 ἐκ Μεγαρόβου περὶ τῶν Κουτσοβλάχων. Πρωτότυπον γραμμένον εἰς τὰς τέσσαρας σελίδας διφύλλου χάρτου, διαστάσεων 0,127×0,260μ. Ἡ κάτωτέρω δημοσιευομένη ἐπιστολὴ προέρχεται ἐπίσης ἐκ δωρεᾶς παλαιοῦ φίλου, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου περιῆλθεν ἐκ δωρεᾶς ἐπίσης δημοδιδασκάλου τινὸς κατοικοῦ ἀπὸ τοῦ Μεγάροβου τῆς Βορείου Μακεδονίας (περιοχὴ Μοναστηρίου), οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων τοῦ ὁποίου, Κουτσοβλάχοι, Ἕλληνες ὄντες, προσέφερον μεγάλην ὑπηρεσίαν εἰς τὴν μητέρα πατρίδα, τὴν Ἑλλάδα. Αἱ παρεχόμεναι πληροφορίαι εἶναι σημαντικαὶ διὰ τὸ θαυμάσιον κουτσοβλαχικὸν στοιχεῖον τῆς Μακεδονίας ἐν γένει, τὸ ὅποιον ἀνέδειξεν ἄνδρας ἐπιφανεῖς, τὴν δρᾶσιν τῶν ὁποίων ἄριστα περιγράφει εἰς τὸ δίτομον ἔργον τοῦ ὁ ἀποθανὼν πρὸ τινος ἐξαίρετος ἔμπορος τῆς Θεσσαλονίκης Τηλέμαχος Κατσουγιάννης, φίλος ἐκλεκτὸς μὲ πηγαῖα ἐθνικὰ αἰσθήματα.

σ. 1

Ἐν Μεγαρόβω τὴν 13 Νοεμβρίου 1878

Φίλτατε Νικολάκη. Ὡς σύ, οὕτω καὶ ἐγὼ περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σου, θὰ ἦτο ἴσως ἀβελτηρία τοῦ κομιστοῦ.

Ἐπίτρεψόν μοι νὰ σοι εἰπω ὅτι ἡ ἐπιστολή σου μοι ἐφάνη ἀρεκτὰ διπλωματικῇ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ὅτι ἀπαντῶσα εἰς ἕκαστον τῶν ἀρθρῶν μου δὲν μοι ἔλεγε τι νέον ἐκ μέρους σου.

Ἐγὼ ὅμως μὴ περιοριζόμενος νὰ σέ ἀπαντήσω εἰς ὅσα εἶνε ἀνάγκη θέλω σοι εἰπεῖ καὶ τὰς σκέψεις αἵτινες μὲ κατέχουσι πρότερον τῶν ἄλλων κατ' αὐτὰς πρῶτον μὲ βασανίζει ἡ ἀβελτηρία τῶν ἐνταῦθα σχολείων διὰ τὰ ὅποια ἔπρεπε πρὸ παντὸς ἄλλον νὰ φροντίσῃ συντόνως ἡ ἑλλ. κυβέρνησις, πρὸ πάντων τὰ δημοτικά. Δὲν ἀγνοεῖς ὅτι ἐν Τυρνοβομεγαρόβω (διότι μία κόμῃ εἶναι τὰ δύο μέρη) οἱ κάτοικοι εἶναι Βλάχοι οἵτινες καθὼς κανώνονται οἱ Ἕλληνες ὅτι ἀπεργόρησαν πολλὰ ἔθνη ἐν τῇ ἀρχαιότητι, καὶ σήμερον ἀκόμῃ ὅτι ἐξελλήνισαν Ἀλβανὸς καὶ Βλάχους, οὕτω καὶ αὐτοὶ δύνανται νὰ κανηθῶσι ὅτι ἐξεβλάχισαν Ἕλληνας, Ἀλβανὸς καὶ Βουλγάρους. Μία διαφορὰ ὑπάρχει ἐν τῇ ἐκβλάσει ταύτῃ, ὅτι οἱ ἐκβλαχισθέντες ὅτι δῆποτε καὶ ἂν ἦσαν, σπουδάζουσι ὡς φρονούσιν ἑλληνικῶς. Ἄν ὅμως ποτε γυρίσουν τὸ φύλλο τότε χάνομεν μαζὶ μὲ τοὺς Βλάχους καὶ τοὺς ἐκβλαχισθέντας Ἕλληνας καὶ Ἀλβανούς. Καὶ δὲν σοι λέγω

σ. 2

ταῦτα ἄνευ λόγου/καὶ ὑποστάσεως. Πρὸ πολλοῦ ἤδη ὑπάρχει ἐν Τυρνοβῷ βλαχικὸν σχολεῖον^{α)}, τὸ ὅποιον μολοντί δὲν εὐδοκμεῖ, ὀφίσταται ὅμως. Ἐκατοντάδες Τυρνοβομεγαριτῶν ἐργάζονται καὶ κατοικοῦσιν ἐν Βλαχίᾳ. ἡ βλαχικὴ κυβέρνησις κατῴρθωσε νὰ λάβῃ ἄδειαν πρὸς ἐλευθέραν ἵδρυσιν σχολείων καὶ ὁ Ἀπόστολος Μαργαρίτης ἰδρύει τοιοῦτον ἐν Βιτωλίοις. Τὸ ἔγγραφο λέγει μετὰ τῶν ἄλλων «ἐπειδὴ ὁ ἑλληνικὸς κληρὸς ἐμβάλλει προσκόμματα εἰς τὴν σύστασιν βλαχικῶν σχολείων, συνωδὰ τῷ νόμῳ τῷ ἐπιτρέποντι τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν θρησκείας καὶ γλώσσης παραινῶμεν τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς νὰ διενκολύνωσι τὴν ἵδρυσιν βλαχικῶν σχολείων». Βλέπεις λοιπὸν ὅτι δὲν εἶναι μάταιοι οἱ φόβοι μου. Πρόσθεε εἰς ταῦτα ὅτι ἡ βλαχικὴ κυβέρνησις ἤρξατο συλλέγουσα καὶ κοράσια τὰ ὅποια προτίθεται, διδάξασα νὰ νυμφεῖσθαι μὲ ἐγγχωρίους διδασκάλους. Τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι συνετὸν διότι διὰ τῶν διδασκαλισσῶν δύνανται οἱ διδασκαλοὶ νὰ εἰσχωρῶσιν καὶ εἰς οἰκογενείας ὅπερ εἶναι πολὺ ὠφέλιμον. Οὗτοι μὲν οἱ ἐκ Βλάχων φόβοι, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐνταῦθα διατρίβουσιν ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ κατὰ μέσον ὅρον β'. ἔτη καὶ ἐν τῷ νηπιαγωγείῳ 3.

Ἄλλο ἐν ἐνθύμημα κυκλοφορεῖ ἀπὸ τινος εἰς τὸν νοῦ μου. Ἐπιθυμῶ νὰ μάθω τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡξεύρω ἀπλῶς ὅτι οὗτοι

α). Ὁ βλαχοδιδάσκαλος βλαχίζων βεβαίως τοῖς λέγει ὅτι τὸ Τύρνοβον εἶναι σύνθετον ἀπὸ τὸ Terra nova, ἐγὼ δὲ ὅτι τὸ Μέγαροβοτύρνοβον εἶναι τὰ ἀρχαῖα Μακεδονικὰ Μέγαρα, καὶ ὅτι ὁ πληθυντικὸς τῆς λέξεως ἀποδεικνύει ὅτι ταῦτα ἦσαν διττὰ ἄνω καὶ κάτω διὸ ἀποκαλῶ τὸν μὲν Τύρνοβον κάτω Μέγαρον τὸ δὲ Μέγαροβον ἄνω Μέγαρον.

ἔξειδιώχθησαν ἐκ τῆς Ἰσπανίας· εὐκολον εἶναι νὰ μάθω πότε, ἀλλὰ πόσοι; ἰδοὺ ποῦ ἔγκειται ἡ δυσκολία· δύνανται τις νὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὰ ληξιαρχικά βιβλία τῶν Τούρκων· ἀλλὰ ταῦτα ὑπάρχουσιν ἄραγε, ἢ εἶναι ἀκριβῆ; Ὅπωςδὴποτε ἀπαιτεῖται ἐργασία διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ τις. Βεβαίως ἐννοῶ ὅτι οὐχὲν ἐκ συμπαθείας πρὸς τοὺς Ἑβραίους ζητῶ νὰ μάθω τὴν ἱστορίαν των, ἀλλ' ἐκ φόβου πρὸς τὴν πατρίδα μου. Καθ' ὃν καιρὸν ἐδίδαξεν ὁ Παῦλος ἐν Θεσ/νίκῃ, ὑπῆρχον ἀρκετοὶ Ἑβραῖοι, ὡς καὶ ἐν Βεροσίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἐξελληνίσθησαν διότι ἀργότερα δὲν φαίνονται. Ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Θεσ/νίκης ὑπὸ Νορμανδῶν; τὸ 904 μόνον 3 Ἑβραῖοις ἀναφέρει ὁ Παπαρρηγόπουλος. Βεβαίως δὲ τότε δὲν εἶχε γίνῃ ἡ Ἰσπανικὴ μετανάστευσις. Ἀνέγνων γεωγραφίαν τινὰ τοῦ Λωρέντη ἐν ἣ, γραφεῖσιν τὸ 1838, οἱ Ἰου/(δαῖ)οι λέγονται ἰσραὴλμοι τοῖς σ. 5 Ἑλλησι δηλαδὴ 18.000. Τοῦτο δεικνύει ὅτι οὐ μόνον οἱ Ἰουδαῖοι ἠῤῥησαν τεραστίως, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ Ἕλληνες ἡλαττώθησαν ...¹

Ἐὰν μοι ἀπαντήσῃς δὸς μοι διασφήσεις τινὰς περὶ Ἑβραίων ἂν γνωρίζῃς.

Λὸς εἰς τὸν σύλλογον τὰ βιβλία τὰ ὅποια σοὶ γράφω ἰδιαιτέρως καὶ λάβε ἐπιστολήν καὶ ἀποδείξιν τῆς παραλαβῆς των. Ὁ Βεναν εὐρίσκεται παρ' ἐμοί. Τὸ δὲ Νεώτερον Πνεῦμα παρὰ τῷ Καστάνφ. Τὰ βιβλία εἶναι ταῦτα.

- 1) Ὀμηρικὴ θεολογία.
- 2) Ὀμηρικὸν ζήτημα
- 3) Ὀμηρικῶν ἐπὶν ἱστορία
- 4) Ἱστορία τῆς ἑλλ. φιλολογίας (2 τόμοι)
- 5) Voyage autour du monde
- 6) Le roman de la terre
- 7) Τὰ ταξείδια τοῦ πλοιάρχου Χαλτερεῶς 2 τόμ.
- 8) Grammaire comparée des langues classiques (1 τόμος)
- 9) La vie de Jesus (θα τὸ πέμψω ἐγὼ)
- 10) Κριμαϊκὴ ἐκστρατεία
- 11) Τὸ νεώτερον πνεῦμα
- 12) Ἱστορικαὶ πραγματεῖαι Παπαρρηγοπούλου
- 13) Ἡ ἀλωσις τῆς Κ/λεως ὑπὸ τῶν Φράγκων.

Χαῖρε Ὁ σὸς Χατζδὸς (;)

5. Ἐπιστολὴ τῆς Ἀγγελικῆς Μεταλλινοῦ περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εἰς τὴν Νάουσαν. Γραμμὴν εἰς τὰς πρώτας σελίδας πέντε φύλλων χάρτου, διαστάσεων 0,172×0,232μ. ἀνευ χρονολογίας.

Εἰς τὴν Νάουσσαν

σ. 1

Ἐνα ἄγνωστον δραματικὸν ἐπεισόδιον τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ ἔτους 1821

Ὡς γνωστόν, κατὰ τὴν πρὸ 130 καὶ πλέον ἐτῶν Ἐπαναστάσεως τῆς Να-

1. Λέξις δυσανάγνωστος.

ούσης, ὁ Ἀδουλουβούτ Πασᾶς¹ καταλαβὼν τὴν πόλιν, συνέλαβε τοὺς Προκρίτους καὶ διέταξε τὴν σφαγὴν αὐτῶν εἰς τὴν θέσιν «Κιόσκι». Τότε οἱ κάτοικοι τρομοκρατηθέντες, ἐγκατέλειψαν εἰς τὴν τύχην σπίτια, περιουσίας καὶ αὐτὰ ἀκόμῃ τὰ παιδιὰ των καὶ κατέφυγον εἰς τὰ πέριξ βουνά. Οἱ Γενίτσαροι, μετὰ τὴν λεηλασίαν τῆς πόλεως ἐπέδραμον κατὰ τῶν φυγάδων καὶ συνέλαβον παρὰ τὴν γνωστὴν ἐξοχικὴν θέσιν τοῦ Ἁγίου Νικολάου τρία παιδιὰ ἡλικίας 5-7 ἐτῶν, τὰ ὅποια παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν ὁμήρους. Τὰ παιδιὰ αὐτὰ διὰ τὰ συντηρηθοῦν ἔτρωγον ἐπὶ διήμερον χόρτα καὶ ὀλίζας καὶ ἦσαν εἰς σκελετώδη κατάστασιν, ὑπεχρεώθησαν δὲ νὰ συνοδεύσωσι τὸν στρατὸν εἰς τὰς μετέπειτα ἐξορμῆσεις πρὸς τὴν Ἀντικὴν Μακεδονίαν, φθάσαντα μέχρι Καστορίας.

- σ. 2 Κατὰ τὴν γνωστὴν ἐκ τῆς γνωστῆς θέσεως («Κιόσκι») διέλευσίν των, εἶδον τρεῖς σωροὺς ἐκ κεφαλῶν ἀνθρωπίνων αἰμοσταζουσῶν ἐν σχήματι πυραμίδος, τόσον δὲ ἥτο ὁ τρόμος των ἐκ τοῦ μακα(β)ρίου τούτου θεάματος, ὥστε ἐπὶ ἡμέρας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀρθρώσωσι λέξιν.

Ἐνα μόνον ἐξ αὐτῶν κατόρθωσε νὰ ἀπαλλάξῃ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας διὰ χρημάτων γοναρέμπορος τις Καστοριεύς, ὀνόματι Διαμαντίδης, τοῦ ὁποίου σήμερον ἀπόγονοι ἐργάζονται εὐδοκίμως ἐν Ρουμανίᾳ, ὡς ἔμποροι γοναρικῶν.

Τὸ παιδί εὐγνώμον διὰ τὴν εὐεργεσίαν τὴν γενομένην αὐτῷ ὑπὸ τοῦ προστάτου του, εἰργάσθη παρ' αὐτῷ μὲ ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν, μέχρις ἡλικίας δεκαοκτὼ ἐτῶν. Ἡ ἐπίδοσίς του εἰς τὴν γοναρικὴν ἦτο μεγάλη, δι' ἣν καὶ ὁ Διαμαντίδης παρελάμβανε αὐτὸ μαζί του μετέπειτα εἰς τὰς ἐτησίας του περιοδείας, εἰς Βελιγράδιον, Βιέννην, Λρέσδην, Λειψίαν καὶ Βουκουρεστί, ὅπου μετέβαινε διὰ τὴν πόλησιν γοναρικῶν.

- σ. 3 Ὁ μικρὸς τεχνίτης ἐξελίχθη εἰς πρώτης τάξεως ἔμπορον. Ἡ ἐμπιστοσύνη ἀφ' ἑτέρου τοῦ προῖσταμένου του ἦτο ἀπειρίοιστος, φθάσαντος μάλιστα μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀποστείλῃ τὸν δεκαοκταετῆ ἔφηβον εἰς μίαν περιοδείαν, μόνον, μὲ ἐμπορεύματα ἀξίας πολλῶν χιλιάδων γροσίων, διότι αὐτὸς ἀσθενήσας, δὲν ἦτο εἰς θέσιν πλέον νὰ ταξιδεύσῃ. Τότε δὲ ἐταξίδευνον μὲ ζωά. Ὁ νέος ἐπώλησε τὸ ἐμπόρευσμά του εἰς λίαν ἱκανοποιητικὴν τιμὴν, ὅταν δὲ μετὰ μῆνας ἐπανάκαμψεν εἰς Καστορίαν, ὁ προστάτης του συγκινημένος ἐκ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ ὑφισταμένου του, τῷ ἔδωκεν ἓν σημαντικὸν ποσὸν ἐκ τῶν κερδῶν καὶ τῷ ἐπρότεινε νὰ γίνῃ συντάξός του.

Ἀλλ' ἡ νοσταλγία τῆς γενετείρας, τῶν γονέων του τῆς καὶ ἀδελφῆς του — διότι εἶχε καὶ ἀδελφὴν — ἦτο κατὰ τὸ ἀκατανίκητον τοῦ ὀλικοῦ συμφορόντος.

Ἐσπευσε ἀμέσως νὰ μεταβῇ εἰς Νάουσσαν διὰ νὰ ἀναζητήσῃ τοὺς οἰκείους του. Ἐκεῖ μὲ συντριβὴν ἔμαθε τὴν σφαγὴν τοῦ πατρὸς του καὶ τὸν πρόωρον

1. Ἐννοεῖ τὸν Μεχμέτ Ἐμὴν Ἐμποῦ Λουμποῦτ πασᾶν τὸν καταστείλαντα τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ναούσης.

ἐκ τῆς λύτης θάνατον τῆς μητρός του. Δὲν ἔχασε ὁμως τὸ θάρρος του. Ἐνεθυμήθη ὅτι εἶχεν ἀδελφήν, ἣν εἶχεν ὑποχρέωσιν νὰ προστατεύσῃ, τὴν ὁποίαν ὁμως δὲν ἐγνώριζεν, διότι εἶχον παρέλθει δεκατρία χρόνια. Μὲ πολλοὺς κόπους ἀνεῦρε ταύτην, ἀνατραφεῖσαν παρὰ τινι/φιλοξένῳ οἰκογενεῖᾳ τῆς Ναούσσης.

στ. 4

Προικίσας ταύτην μὲ τὰ κερδηθέντα χρήματα, τὴν ὑπάνδρευσεν μὲ τὸν Κόκκινον, τοῦ ὁποίου σήμερον ἔργονοι εἶναι ὁ ἐν Ναούσῃ βιομήχανος κ. Ἐπαμεινώνδας Κόκκινος καὶ ἡ κ. Ἑλένη χήρα Γεωργίου Σεφερτζῆ ἐν Ἐδέσῃ. Δισέγγονοι δὲ τὰ τέκνα τῶν ἀποθανόντων Δημητρίου Κοκκίνου, Ἀριστείδου Κοκκίνου, Σταύρου Κοκκίνου, Βασιλείου Κοκκίνου καὶ Γεωργίου Σεφερτζῆ. Βλέπων δὲ ὅτι ὁ ἔμπορικὸς δόξων τῆς Ναούσσης ἦτο περιορισμένος δι' αὐτὸν καὶ μὴ θέλων νὰ ἀπομακρυνθῇ τῆς ἀδελφῆς του, μετέβη καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Βέροιαν, ἐμφανίζουσιν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μεγαλυτέραν ἐμπορικὴν κίνησιν. Ἀθελά του ἐσκέφθη ὅτι δὲν εἶχεν ἐπώνυμον, διότι ὅταν ἀπύχθη ὑπὸ τῶν Γενιτσάρων ἐκ Ναούσσης, ἦτο ἡλικίας μόνον πέντε ἐτῶν καὶ ὥς ἐκ τούτου δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ συγκρατήσῃ ὑφ' ἃς μάλιστα συνθήκας εὐρέθη, τὸ ἐπώνυμον τῆς οἰκογενείας του.

Οἱ Βερροεῖς ὀνοματοποιήσαντες τὰς συχνὰς μεταβάσεις του εἰς Ρουμανίαν ἀποκαλοῦν/μένην τότε Βλαχίαν, τὸν προσωνόμασαν Βλάχον.

στ. 5

Ἐν Βερροῖᾳ ἐνυμφεῖθη, ἀποκτήσας δύο υἱοὺς καὶ μίαν θυγατέρα. Ἀπόγονοι σήμερον αὐτοῦ εἶναι οἱ ἔγγονοι του κ. Μαρία Χατζῆ Νικολάκη, βιομηχάνου, ὁ Ἀριστοτέλης Βλάχος, φαρμακοποιὸς ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἡ κ. Εὐαγγελία Σεφερτζῆ βιομηχάνου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Βλάχος τῶς τμηματάρχης τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἡ κ. Καλλιόπη Κ. Ὀλυμπίου ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Ὁ πατὴρ τοῦ Βλάχου, ὁ σφαγεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀβουλνιβουτ πασᾶ ἐν Ναούσῃ εἶχε καταφύγῃ ἐκεῖ ἐκ Μοσχοπόλεως τῆς Βορείου Ἡπείρου μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ὁρδῶν.

Κατ' ἀφήγησιν τοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Βλάχου τῶς τμηματάρχου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Θεσσαλονίκης.—

(Ἐκ τῆς συλλογῆς ἀνεκδότων Μακεδονικῶν ἱστορικῶν τῆς κυρίας Ἀγγελικῆς Μεταλλινού).

6. Ἐπιστολὴ τοῦ Νικολάου Βελώνη περὶ τῆς ἐπαιναστάσεως τοῦ 1821 εἰς τὴν Χαλκιδικήν. Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἐκδότην τοῦ παρόντος καὶ εἶναι γραμμένη εἰς ἑπτὰ σελίδας δύο διφύλλων χαρτῶν διαστάσεων 0,195×0,295μ. Ὁ συντάκτης τῆς ἐπιστολῆς εἶναι ὀλιγογράμματος καὶ ἡ ἐπιστολὴ του διακρίνεται διὰ τὸ ἀφελὲς ὕφος τῆς, τὰς ἀσυνταξίας καὶ γενικῶς τὸ ἀκατάστατον τῆς διατυπώσεως, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα δὲν στερεῖται χρησίμων πληροφοριῶν διὰ τὴν ἐποχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ δημοσιεύομεν αὐτὴν ἐνταῦθα μετὰ διόρθωσιν τῶν ὀρθογραφικῶν σφαλμάτων.

σ. 1

Ἀλεξανδρούπολις τῇ 5 Μαΐου 1958

Ὁ ὑποφαινόμενος Νικόλαος Δημ. Βελώνης, κάτοικος τοῦ χωρίου Λαγκάδικια Θεσ/νίκης καὶ καταγόμενος ἀπὸ τὸν Ταξιάρχην Χαλκιδικῆς (ἡ Λόκοβην) γεννηθεὶς τὸ ἔτος 1879, νῦν δὲ διαμένων προσωρινῶς μετὰ τοῦ νιόῦ μου Δημητρίου εἰς Ἀλεξ/πολιν, ἀναφέρω ὑμῖν μίαν πληροφορίαν. Εἰς τὴν Ἐφημερίδα Ἑλληνικὸς Βορρᾶς τῆς 25ης καὶ 26ης Μαρτίου τοῦ 1958 ὑπὸ τοῦ κυρίου Ἰ. Παλαμῆδη εἶδα μίαν περιγραφὴν νὰ ἀναφέρῃ τὴν ἐξέγερσιν τῆς Χαλκιδικῆς, ὁ ὁποῖος συνιστᾷ εἰς τοὺς ἀγανώστας ὅσοι γνωρίζουν κάτι σχετικὸν μὲ αὐτὴν νὰ τὸ ἀναφέρουν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπίσης ἀναφέρει τὴν ἀφήγησιν ἐνὸς Γερου-Ἀργυροῦ καὶ τοῦ ὁποίου δὲν γνωρίζει τὴν καταγωγὴν καθὼς καὶ μίαν τοπωνυμίαν Ξηρολείβαδο, τὴν ὁποίαν ἐπίσης δὲν γνωρίζει εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκεται. Λοιπὸν ἐγὼ ἂν καὶ ἔφυγα ἀπὸ τὸ χωριό μου εἰς ἡλικίαν 14 χρονῶν γνωρίζω τὴν τοπωνυμίαν αὐτὴν διότι ἄκουγα πολλὰς φορὲς τὸν πατέρα μου νὰ ἀναφέρῃ τὸ Ξηρολείβαδο καθὼς καὶ πολλοὶ χωριανοὶ τὸ ξέρουν. Λοιπὸν τὸ Ξηρολείβαδο εἶναι στὴν Νοτιοδυτικὴν πλευρὰν τοῦ Χολομώντα καὶ περὶ τὰ 6 ἕως 7 χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν ἀκριβὴ κορυφὴν τοῦ βουνοῦ καὶ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς συγκοινωνίας Θεσ/νίκης-Ἀρναίας μέσῳ Ρεσιπτικίων καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν διασταύρωσιν τοῦ δρόμου ἀπὸ Σιποτνίκια πρὸς τὴν Λόκοβην. Λοιπὸν ὁ Γερο-Ἀργυρὸς εἶχε τὸ ἐπώνυμον Σάρης, τὸν γνώρισα ἐκ τοῦ πλησίον πολὺ, πῆγαινα πολλὰς φορὲς στὸ σπίτι του ὅταν ἦμον μικροί, διότι εἶχαμε μίαν πνευματικὴν συγγένειαν, δηλαδὴ ὁ πατέρας μου βάφτιζε τὰ ἐγγόνια του. Ἦταν ἓνας γέρος μὲ ἄσπρα μαλλιά καὶ γένεια καὶ μὲ κόκκινα μάγουλα καὶ τὸ βράδν τὰ καλοκαίρια πῆγαινε καὶ κοιμοῦνταν στὸ ἀμπέλι καὶ φύλαγε μιὰ κρανιά γιὰ νὰ μὴ κλέβουν τὰ κρᾶνα.

σ. 2

Αὐτὰ λοιπὸν ὁ Γερο-Ἀργυρὸς ὁ Σάρης (διότι ἔτσι λέγονται καὶ τὰ ἐγγόνια του), ἐτράφιαζε καλαμπόκι, δηλαδὴ τὸ γέμιζε δευτέρῃ τσάπα στὸ Ξηρολείβαδο ὅταν εἶδαν τοὺς Χριστιανοὺς νὰ φεύγουν.

Τὸ 1902 διηγούμενη τὴν ἱστορίαν τῆς κρανιάς εἰς τὸ Στρατόνι, πὺν δούλενα καὶ κάποιος Λιαριγγοβινὸς πὺν μὲ ρώτησε ἂν ζῇ ἀκόμα ὁ Γέρο-Σάρης ἔκαμε τὸν στανρό του καὶ εἶπε, αὐτὸς κοντεύει τὰ ἑκατὸν τριάντα χρόνια, ἔκτοτε ἐγὼ ἔφυγα ἀπὸ τὴν Χαλκιδικὴν καὶ δὲν γνωρίζω πότε πέθανε ὁ Γερο-Σάρης.

Ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους ἄκουγα πῶς ὅταν ἄκουσαν οἱ χωριανοὶ τὸν χαλασμόν ἄφσαν τὸ χωριό καὶ ἔφυγαν πρὸς Ἀνατολὰς καὶ κρύφτηκαν εἰς ἓναν βαθὺν καὶ ἀπότομον λάκκον τὸν Ἀρκουδόλακκα πὺν εἶναι δασωμένος ἀπὸ πουρνάρια καὶ ἄλλα διάφορα αἰθθαλῇ. Ἐξω ἀπὸ τὸ χωριό σὲ κάποιο ἀμπέλι ὑπῆρχε μιὰ μικρὴ καλύβα ὅπου εἶχαν ἀφήσει οἱ χωριανοὶ ἓνα γέρο τυφλὸν καὶ τὸν εἶπαν ὅτι θὰ φροντίζον κάθε μέρα γι' αὐτόν.

Τὴν ἄλλῃ μέρα πῆγαν οἱ Τοῦρκοι καὶ ἔκαψαν ὅλο τὸ χωριό, πέρασαν καὶ ἀπὸ τὴν καλύβα.

Ὁ γέρος ὁ τυφλός, μόλις ἄκουσε βήματα ρώτησε, ἔ, παιδιὰ εἶναι μακρὰ σ. 3
τὸ Ρωμαῖκο; ἀλλὰ οἱ Τοῦρκοι ἀντὶ ἀπαντήσεως τὸν ἔσφαξαν.

Οἱ Λοκοβίτες ἔμειναν στὸν Ἀρκουδόλακκα, ὅλο τὸ καλοκαίρι πήγαιναν
τὴν νύκτα στὸ χωριὸ καὶ ἔπαιρναν διάφορα σκευῆ, πὺν εἶχαν ἀνάγκη, ἐπίσης
πήγαιναν τὴν νύκτα καὶ θέριζαν διάφορα γεννήματα στὴν Μπλανᾶ καὶ τὴν ἡμέ-
ρα μὲ ταῖς γυναῖκες τὰ κομπάνιζαν, τὰ ἄλεθαν σὲ χειρόμυλα καὶ ἔκαμναν ἀλεύρι
καὶ μπουλγκούρια, δὲν γνωρίζω ἂν πῆγαν τὸν χειμῶνα στὸ Ἅγιον Ὅρος.

Ὅταν ἦμαν ὡς 12 χρονῶν πῆγα δύο φορὲς μαζί του στὰ μελίσσια, τὴν
πρῶτη φορὰ πῆγα στὸ Ἐργῆ-Μπουτζάκ (Νέα Ἀπολωνία) καὶ Παζαρούδα,
περάσαμε καὶ ἀπὸ ἄλλα χωριά. Εἰς ἓνα χωριὸ ἀπὸ αὐτὰ μὲ ἔδειξε ὁ πατέρας
μου ἓνα σπίτι ἔρημο χωρὶς πόρτες καὶ παράθυρα καὶ μὲ εἶπε πὺς ἐκεῖ μέσα
εἶχαν γεμίσει χριστιανοὺς καὶ τοὺς εἶπαν νὰ βγαίνουν ἓνας ἓνας ἔξω καὶ στήν
πόρτα τοὺς ἔκοβαν τὸ κεφάλι. Στὸ δεύτερο ταξίδι περάσαμε ἀπὸ τὸ χωριὸ Βα-
σιλικά καὶ προχωρῶντας πρὸς τὴν Γαλάτισταν μὲ ἔδειξε ἓνα ξερὸ χαντάκι πὺν
κατέβαινε ἀπὸ τὴν Γαλάτιστα καὶ μὲ εἶπε ὅτι ὅταν ξεκίνησαν οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ
τὴν Θεσσαλονίκην γιὰ νὰ κτυπήσουν τοὺς χριστιανοὺς, ἀποφάσισαν σαράντα
παλικάρια νὰ θυσιασθοῦν γιὰ νὰ γλυτώσουν οἱ χριστιανοί. Στάθηκαν λοιπὸν
ἔξω ἀπὸ τὰ Βασιλικά καὶ ἄρχισαν νὰ τουφεκοῦν στὸν ἀγέρα. Οἱ Τοῦρκοι ἄκου-
σαν τὸ τουφεκίδι καὶ σταμάτησαν, ἔστειλαν δυὸ ἱππεῖς νὰ ἰδοῦν τί γίνεται καὶ
καθυστέρησαν μιὰ μέρα.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Χριστιανοὶ εἶχαν πιάσει τὰ βουνά. Τὴν ἄλλην μέρα, πὺν σ. 4
ξεκίνησαν, οἱ Τοῦρκοι ἔφθασαν στὰ Βασιλικά, πῆγαν νὰ κυκλώσουν τὰ παλικά-
ρια καὶ τὰ παλικάρια ἀμυνόμενα χώθηκαν μέσα στὴν χαράδρα, κυκλωμένα προ-
χωροῦσαν τὸν ἀνήφορο, ὥσπου ἔφθασαν εἰς ἓνα σημεῖον πὺν ἡ χαράδρα τελειώ-
νε σὲ ἀνοιχτὸ χωράφι. Ἐκεῖ ἦταν καὶ μιὰ γκορτσιὰ (ἐγὼ τὴν εἶδα διότι ἦταν
κοντὰ στὸν δρόμο), τὰ παλικάρια μαζεύτηκαν κάτω ἀπὸ τὴν γκορτσιὰ, οἱ Τοῦρ-
κοι τοὺς κύκλωσαν ὀλόγυρά τους καβαλαρία. Αἱ σφαῖρες ἔπεφταν ἀπάνω τους,
τότε ἓνας νέος πέταξε τὴν κάπα του καὶ τὸ τουφέκι του, πῆρε τὸ γυμνὸ γιγατα-
γάνι στὸ χεῖρ του καὶ ὤρμησε ἀπάνω στὴν καβαλαρία πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀγίας
Ἀναστασίας πὺν ἦταν τὸ βουνὸ πὺν κοντὰ, καὶ κοινώνοντας τὸ γιγαταγάνι δεξιὰ
καὶ ἀριστερὰ ἄνοιξαν οἱ Τοῦρκοι καὶ χωρὶς νὰ τὸν πετύχῃ καμιά σφαῖρα πρό-
λαβε καὶ ἔπιασε τὸ βουνὸ καὶ γλύτωσε. Οἱ ἄλλοι οἱ 39 σκοτώθηκαν ὅλοι ἐκεῖ
στὴ γκορτσιὰ. Ὅταν ἐδόθη ἡ διαταγὴ νὰ γυρίσουν οἱ χριστιανοὶ στὰ χωριά
τοὺς ἐκάλεσαν τοὺς μονχτάρηδες νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὰς Ἀρχάς. Τότε στὴ
Λόκοβη τὴν τιμητικὴν αὐτὴν θέσιν τὴν εἶχε κάποιος ὀνόματι Γερο-Χρήστος,
ἐπὶ πολλὰ χρόνια μονχτάρης. Συνεννοήθηκαν λοιπὸν τρεῖς τέσσαρες ἀπὸ διά-
φορα χωριά νὰ παρουσιασθοῦν μαζί ἐνωμένοι καὶ στὸν δρόμο ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς
ἐπρότεινε νὰ σκεφθοῦν τί θὰ ἔπρεπε νὰ εἴπουν ἐκεῖ πὺν θὰ παρουσιασθοῦν.
Τότε ὁ Γερο-Χρήστος τοὺς εἶπε. Ἀς πᾶμε πρῶτα στὸν Ἀγὰ νὰ δοῦμε τί θὰ
μᾶς πῇ, καὶ ὕστερα θὰ ἀπαντήσωμε, ἀπὸ τώρα τί βιάζεστε;

σ. 5 "Όταν οἱ μονυχτάρηδες παρουσιάσθηκαν τοὺς ἔδωσαν διαταγὴ νὰ συμμαζετοῦν ὅλοι στὰ χωριά τους καὶ νὰ ἀρχίσουν τὶς δουλειές τους, καὶ οἱ μονυχτάρηδες ὑποσχέθηκαν νὰ ἐκτελέσουν τὴν διαταγὴν. Ξεκίνησαν λοιπὸν καὶ μάζεναν ὁ καθένας τοὺς δικούς του ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη ποὺ βρισκόνταν. Ἐνας Λοκοβίτης εἶχε πάει σὲ κάποιο Προξενεῖο ξένο ὡς ὑπηρετὴς στὴν Θεσσαλονίκη, καὶ ὁ μονυχτάρης, ὁ Γέρο-Χρῆστος πῆγε νὰ τὸν πάρῃ γιὰ τὸ χωριό. Ὁ Πρόξενος λυπήθηκε τὸν ὑπηρετὴ ποὺ θὰ πήγαινε νὰ ταλαιπωρηθῇ στὸ χωριὸ καὶ ἀπευθυνόμενος στὸν Γέρο-Χρῆστο τὸν εἶπε νὰ ἀφήσῃ τὸν ὑπηρετὴ στὸ Προξενεῖον, διότι ἐκεῖ ἐκτὸς τῶν ἄλλων θὰ εἶχε καὶ μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν ἐντὸς αὐτοῦ. Τότε ὁ μονυχτάρης χτύπησε τὸ πόδι του κάτω καὶ φώναξε, «Τὸν ραὶὰ μ' γυρεῖ» καὶ χωρὶς νὰ φέρῃ ἄλλην ἀντίρρησην ὁ Πρόξενος τὸν ἄφησε νὰ πάρῃ τὸν Λοκοβίτην.

Ἐπίσης ἐγνώρισα καὶ τὸν ἐκ Πολυγύρου καλόγηρον τὸν Μακάριον, ποὺ ἀναφέρει ὁ κ. Ἰ. Παλαμίδης.

Τὸ ἔτος 1889 ὅταν ἤμουν 10 χρονῶν μὲ πῆρε ὁ πατέρας μου καὶ μὲ πῆγε στὸ Ἅγιον Ὄρος ὡς παραγιὸν σὲ κάποιον καλόγηρον στὴν μονὴν τοῦ Διοχειαρίου. Ὁ καλόγηρος αὐτὸς ἦταν 77 χρονῶν καὶ ὠνομαζόταν Μακάριος, ἦταν ὁ ἀρχαιότερος ὄλων μέσα στὸ μοναστήρι, γι' αὐτὸ καὶ εἶχε τὸ ὑπ' ἀριθμὸν Α διαμέρισμα ἀποτελούμενον ἀπὸ δύο μικρὰ δωμάτια εἰς τὸ κέντρον τῆς θαλασσίας πλευρᾶς τῆς μονῆς. Μὲ τὸν Μακάριον ἔμεινα ἕως 8 μῆνες, αὐτὸς ἦταν σ. 6 προεστώς καὶ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἔχῃ παραγιόν,|εἶχε καὶ βάρκα δική του, μία πολὺ μικρή, κάποτε μὲ ἔπαιρνε καὶ κάναμε μιά βόλτα ἀντίκρου ἀπὸ τὸ μοναστήρι, αὐτὸς τραβοῦσε τὰ κουπιὰ μόνος, μαζεύαμε ἄχινους καὶ πεταλίδες καὶ μὲ διηγοῦνταν τὸν βίον του. Μὲ ἔλεγε ὅτι ὅταν πῆγε στὸ Ἅγιον Ὄρος στὶς Καρυνές ἦταν 7 χρονῶν, ἦταν ἐκεῖ σὲ κάποιον θεῖον του καὶ ὅταν ἔγινε ὁ χαλασμός φοβήθηκε ὁ θεῖος του ὅτι θὰ πήγαιναν οἱ Τοῦρκοι, νὰ τοὺς σφάξουν καὶ γιὰ νὰ γλυτώσῃ ὁ ἀνεψιὸς του τὸν ἔστειλε στὸ Διοχειαρίον, διότι ἐκεῖ δὲν θὰ πήγαιναν οἱ Τοῦρκοι. Ἔτσι βρέθηκε στὸ μοναστήρι ἀπὸ ἡλικίας 7 ἐτῶν καὶ κατοικοῦσε στὸ μοναστήρι ὁλόκληρα 70 χρόνια, γι' αὐτὸ εἶχε καὶ μεγαλυτέραν ἐκτίμησιν, μὲ ἔλεγε ὅτι τὸ βαπτιστικόν του ὄνομα ἦτο Μιχαὴλ καὶ ὅταν ἔγινε καλόγηρος μετονομάσθη Μακάριος. Ὅταν ἦταν νέος εἰργάζετο σὲ διάφορες ὑπηρεσίες τῆς μονῆς, διότι ἐργάζονται μέχρι ἐνὸς ὁρίου καὶ πληρώνονται μίαν λίραν τὸν μῆνα καὶ ὁ Μακάριος εἶχε ἀποκτήσει ἀρκετὰς λίρας καὶ παρητήθη τῆς ὑπηρεσίας, ἐπλήρωσε στὸ μοναστήρι 20 λίρες, τὸν διάβασαν μιά εὐχὴν καὶ ἔγινε προεστώς. Οἱ προεστοὶ συνεδριάζουν καὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν μονὴν εἰς διάφορους ὑποθέσεις. Ὁ Μακάριος εἶχε δανείσῃ 200 λίρες σὲ κάποιους δικούς του στὸν Πολύγυρο καὶ ἀποφάσισε νὰ ὑπάγῃ νὰ τὰ εἰσπράξῃ. Ἐμένα μὲ ἄφησε εἰς ἕναν γέροντα πνευματικὸν Κύπριον 90 χρονῶν θυμοῦμαι, ἦτον ἡ ἐποχὴ ποὺ ἐγένοντο οἱ γάμοι τοῦ τότε Διαδόχου τῆς Ἑλλάδος Κωνσταντίνου μετὰ τῆς Σοφίας καὶ ὁ γέροντας διάβαζε μίαν ἐφημερίδα καὶ ἔλεγε.

Αὐτὸς ποὺ παντρεύεται τώρα θὰ σᾶς λευτερώσῃ ἐσᾶς μιὰ μέρα· πέρασαν σ. 7
 δυὸ μῆνες καὶ παραπάνω ὥσπου νᾶρθῃ ὁ Μακάριος. "Ὅταν ἦλθε μὲ πῆρε πῆ-
 γαμε πάλι στὸ δικό του τὸ διαμέρισμα, μὲ ἔλεγε πάλι τὶς ἱστορίες καὶ πὼς ὅταν
 πῆγε στὸν Πολύγυρο παράγγειλε τὸν πατέρα μου καὶ τὴν μητέρα μου καὶ πῆ-
 γαν καὶ τὸν γνώρισαν καὶ μὲ συμβούλευε ὅταν μεγαλώσω νὰ γίνω καλόγηρος
 καὶ ὅτι ὅταν αὐτὸς θὰ πέθαινε θὰ μὲ ἔγραφε 50 λίρες στὸ ὄνομά μου, διότι τῶν
 καλογήρων ἡ περιουσία μένει πάλι στὸ μοναστήρι.

Τὰς παραμονὰς τοῦ Πάσχα ἦλθε ὁ πατέρας μου, μᾶς ἔφερε μερικά ἀγὰ
 καὶ ἔμεινε καὶ ἔκαμε μαζί μας τὸ Πάσχα καὶ τὴν Τρίτῃ μέρα ποὺ θὰ ἔφενγε
 ἐγὼ θυμῆθκα πὼς στὸ χωριὸ τὰ παιδιὰ χτυποῦν τὶς καμπάνες μὲ τὴ σειρὰ
 ὅλη μέρα μέχρι τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ καὶ ἀρχίσα τὰ κλάματα, ἄλλο ἀπὸ τὶς
 καμπάνες δὲν ἤθελα νὰ ξεύρω τίποτα, οὔτε τὸν Μακάριο μὲ τὴν θλίψη του,
 οὔτε τὶς 50 λίρες. Ξεκίνησα μὲ τὸν πατέρα μου πῆγα στὸ χωριὸ καὶ χόρτασα
 νὰ χτυπῶ τὶς καμπάνες, μεγάλωσα γύρῖσα ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἀκόμα λίρα δὲν
 ἔπιασα.

Μετὰ πολλῆς τιμῆς καὶ πατριωτισμοῦ
 Ν. Βελώνης

Νικόλαος Βελώνης
 Σιδ. Σταθ. Ποταμοῦ
 Ἀλεξ/πόλεως

R É S U M É

Jean K. Vasdravellis, Divers documents concernant à l'histoire moderne de la Macédoine.

L'auteur publie six documents sous seing privés fournissant des renseignements considérables en ce qui concerne l'histoire de la Macédoine, à savoir:

1. Un contrat de vente, daté de 1843, provenant de Naoussa.
2. Un testament, daté de 1868, provenant de Strouga.
3. Une exhortation, datée de 1872, relative à l'organisation communale des Grecs à Thessalonique.
4. Une lettre, datée de 1878, provenant de Megarovon, relative aux Koutso-Valaques.
5. Une lettre de Angeliki Metallinou, concernant l'insurrection de 1821 à Naoussa.
6. Une lettre de Nicolas Velônîs concernant l'insurrection de 1821 en Chalcidique.